

Sbitneva O. F. Choral singing as an effective way of aesthetic education of primary school age children.

The author studies the process of music and aesthetic education of primary school age children by means of choral singing, which is the most accessible and popular form of children's musical work in our country. It was found out that music and aesthetic education, children's involving in musical art was considered as an important direction of cultural policy, as a problem of national and state scale.

The author states that choral singing is one of the activities in the process of which vocal chords, thinking, imagination and memory of primary schoolers are developed. The ability to perceive, interpret, create works of art is formed. Such important human qualities as patriotism and collectivism are fostered which are essential to revive the spiritual potential of Ukraine.

The principles of organization of primary schoolers' choir in general education school, types of vocal and choral work were described, which influence the musical development and creative activity of a child's personality. It was stressed that the formation of pupils' vocal and choral skills is based on the development of an ear for music of children, musical literacy and musical activity. It is claimed that the use of various methods by teacher at the lessons of children's choir, which develop the creative activity of primary schoolers, form the interest to musical art.

The principles of selection of vocal and choral exercises and vocal and choral works were analyzed, which should have bright musical and artistic images and meet age peculiarities of musical development of primary schoolers.

Key words: choral singing, primary schoolers, school choir, signing voice, musical abilities, vocal and choral skills, vocal and choral exercises, repertoire, vocal and choral works, musical and artistic images

Стаття надійшла до редакції 08.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. пед. наук, проф. Сташевська І. О.

УДК 378.147.042:7.03

А. А. Нестеренко

**СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ МИСТЕЦТВ МАЙБУТНІМ
АРХІТЕКТОРАМ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

Питання досягнень теорії та практики викладання дисциплін художньо-естетичного циклу є основним у дослідженні ряду провідних науковців. Так, над питанням методологічних засад організації

навчально-виховного процесу та удосконалення мистецької освіти працюють такі науковці: Мужикова І. М., Кайдановська В. Г. [1]. Проблему творчого розвитку як умови самореалізації особистості досліджували: І. Волков, Л. Виготський, М. Лещенко, М. Кичук, В. Моляко, Я. Пономарьов, В. Рибалка, С. Рубінштейн, О. Рудницька, С. Сисоєва [2; 3; 4]. Метою статті є розгляд специфіки викладання історії мистецтв майбутнім архітекторам у вищих навчальних закладах (на прикладі архітектурного факультету Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка).

Цикл образотворчих дисциплін, що викладаються студентам цього вишу є обов'язковими у програмі підготовки майбутніх архітекторів. Якість отриманої освіти студентами безпосередньо залежить від вивчення образотворчих дисциплін, що відповідають за розвиток художнього мислення архітектора [5, с. 1–12].

Метою дисципліни «Історія мистецтв», що викладається студентам архітектурного факультету, є формування професійного світогляду та пізнання закономірностей розвитку образотворчого мистецтва. Навчити у подальшій професійній та творчій діяльності застосовувати отримані знання та уміння.

Викладач проводить кожну лекцію з історії мистецтв враховуючи основні завдання курсу :

1. На понятійному рівні: ознайомити студентів зі специфікою образотворчої мови історичних стилів, течій, напрямків, художніх систем, видів та жанрів у мистецтві, принципами та методами аналізу композиційних та художніх характеристик об'єктів образотворчого мистецтва;

2. На фундаментальному рівні: ознайомити студентів із закономірностями історичного розвитку образотворчого мистецтва від первісного суспільства до сучасності; особливостями формування мистецтва та архітектури окремих народів на різних етапах їх історичного розвитку;

3. На прикладному рівні: ознайомити студентів із принципами та методами аналізу композиційних та художніх характеристик об'єктів образотворчого мистецтва різних часів та народів; творчими методами художників, які зробили значний внесок у розвиток світового мистецтва.

Викладачі використовують власний практичний досвід та базу знань для досягнення успішного результату. Від професіоналізму викладача залежить рівень знань та вмінь студентів.

Методи оцінювання успішності засвоєння студентами навчального матеріалу здійснюється шляхом поточного та підсумкового контролю. Підсумковий контроль здійснюється у формі усного екзамену. На екзамен винесено самі важливі питання, що охоплюють всі теми лекційного курсу. Безпосереднє живе спілкування викладача зі студентом

дає можливість зафіксувати та оцінити рівень знань, а також встановити рівень реалізації визначеної викладачем мети та виразити його в якісних та кількісних показниках.

Окрім фактичного оцінювання знань за визначеною бальною системою та визначення рейтингу кожного студента, результати екзамену спонукають викладача до самоаналізу. З'являється можливість перевірити якість власного викладання, визначити успіхи та проблемні моменти. Викладач визначає за результатами екзамену, що необхідно змінити, чому необхідно приділити більше уваги під час викладання.

Протягом кількох років спостережень стало помітно, що на кілька тем з курсу «Історія мистецтв» більшість студентів дають задовільну відповідь. Також простежується тенденція, що кілька тем особливо цікавлять студентів, що виражається в більш детальній відповіді з великою кількістю важливих уточнень та пояснень, чітко характеризується певна історична епоха в контексті загальної історії мистецтв, студентами наводиться велика кількість конкретних прикладів авторів та творів мистецтва.

Виникає логічне питання: «Від чого залежить рівень знань?».

Проаналізувавши, які саме теми успішно засвоюють студенти, було відслідковано певні закономірні чинники, що частково пояснюють нерівномірність знань студентів. Далі, у статті, будуть наведені теми лекцій та вказані причини, що вплинули на засвоєння інформації.

На питання, пов'язані з сучасним мистецтвом (мистецтво ХХ ст.) студенти, як правило, дають позитивну відповідь, особливо цікавлять студентів такі течії як кубізм, дадаїзм, сюрреалізм, поп-арт. Питання про сучасне мистецтво пов'язане з інсталяцією, використання новітніх технологій в мистецтві також завжди цікавлять студентів. Можна відмітити, що студенти завжди з особливою увагою слухають лекції на дані теми, приймають активну участь у процесі, відбувається діалог викладача з аудиторією, студенти задають ряд цікавих питань. Часто продовжують поглиблене вивчення сучасного мистецтва самостійно, створюючи підбірки документальних фільмів про художників та стилі ХХ ст.

Можна зробити висновок, що дана тема цікава студентам своєю сучасністю, актуальністю. Сучасне мистецтво є більш зрозуміле, легше для сприйняття, не навантажене релігійними впливами, тематичною обмеженістю.

Розділ «Античне мистецтво» слід відмітити, як той, до якого студенти ставляться відповідально. На питання, пов'язані з архітектурою та скульптурою Давньої Греції та Риму в більшості даються позитивні відповіді. Це можна пов'язати зі знанням історії та культури античного світу, що вивчалася в школі. Культура і мистецтво Давньої Греції та Риму цікава студентам архітектурного факультету, так як безпосередньо

пов'язана з обраною майбутньою професією. Стилiстичнi особливостi античного мистецтва вiзуально знайомi та зрозумiлi сучасному поколiнню, елементи ордерної системи можна побачити в архiтектурi України.

Подiбна ситуацiя спостерiгається iз вивченням iсторiї Середньовiчного мистецтва. Теми «Романське мистецтво» та «Мистецтво готики» зорiєнтованi на висвітлення проблеми мiстобудування та стилiстичної характеристики архiтектурних об'єктiв. Бiльша частина лекцiї присвячена архiтектурi романських та готичних храмiв, що особливо цiкавить майбутнiх архiтекторiв.

Успiшнiсть засвоєння студентами навчального матерiалу залежить вiд професiйних якостей викладача. Методично правильно проведена лекцiя стає цiкавою студентам лише якщо тема цiкава викладачевi. У залежностi вiд власних мистецьких вподобань, обiзнаностi в окремих питаннях, викладач придiляє бiльше уваги питанням, що цiкавi йому особисто. Слiд зауважити, що кожна лекцiя з iсторiї мистецтв готується заздалегiдь, за однiєю схемою, але емоцiйно наповнений виступ, особиста позитивна реакцiя на конкретнi теми знаходять позитивний емоцiйний вiдгук у слухачiв курсу.

На якiсть засвоєння матерiалу впливає мiждисциплiнарний зв'язок iсторiї мистецтв та iнших дисциплiн, що викладаються для майбутнiх архiтекторiв. Розумiння важливостi вивчення конкретної теми з iсторiї мистецтв для успiшного навчання iншим дисциплiнам спонукає до бiльшої вiдповiдальностi. Наприклад, програма практичного курсу «Рисунок» та «Живопис» передбачає виконання ряду творчих композицiй, що базуються на знаннях стилiв та течiй мистецтва. Виконання декоративного натюрморту, iнтер'єру та екстер'єру, використовуючи попередньо заданий стиль чи технiку, залежить вiд теоретичних знань з iсторiї мистецтв, можливостi визначити основнi риси того чи iншого мистецького стилю, художнього напрямку чи творчої школи та iх проявiв у конкретному творi [6, 7].

Даннi спостереження частково пояснюють нерiвномiрнiсть знань студентiв на прикладi дисциплiни «Iсторiя мистецтв». За даних обставин, враховуючи наведенi аспекти навчального процесу, можна зробити ряд висновкiв для подальшого покращення якостi навчання:

- Знайти аргументацiю та пояснити студентам – майбутнiм архiтекторам, важливiсть вивчення iсторiї мистецтв для використання отриманих знань у професiйнiй дiяльностi;
- Пiд час пiдготовки до лекцiї, викладач повинен враховувати власний досвiд i бiльше уваги придiляти питанням, що засвоюються студентами на низькому рiвнi;
- Викладач повинен пояснити та навчити студентiв використовувати отриманi знання з iсторiї мистецтв пiд час навчання.

Література

1. Кайдановська О. О. Формування творчого мислення майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення основ композиції : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / Кайдановська Олена Олександрівна. – К., 2004. – 248 с. **2. Педагогічна майстерність:** Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; за ред. І.А.Зязюна. – К.: Вища школа, 1997. – 349 с. **3. Выготский Л. С.** Психология искусства. Анализ эстетической реакции / Л.С. Выготский. – М.: Лабиринт, 1997. **4. Рудницька О. П.** Педагогіка: загальна та мистецька / Оксана Петрівна Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с. **5. Робоча програма** навчальної дисципліни «Історія мистецтв» для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. А.А. Нестеренко. – Полтава, 2015. – 12 с. **6. Робоча програма** навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» (модуль «Рисунок») для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. О. В. Острогляд. – Полтава, 2015. – 14 с. **7. Робоча програма** навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» (модуль «Живопис») для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. А. А. Нестеренко. – Полтава, 2015. – 13 с.

Нестеренко А. А. Специфіка викладання історії мистецтв майбутнім архітекторам у вищих навчальних закладах.

У даній статті висвітлено фактори, що визначають рівень знань, отриманих майбутніми архітекторами під час вивчення дисципліни «Історія мистецтв». Досліджується, що саме впливає на нерівномірність знань з історії мистецтв, визначити можливість покращення якості навчання.

Висвітлюються теми з історії мистецтв, що особливо цікаві студентам та вказуються причини вподобань слухачів курсу. Визначаються міждисциплінарні зв'язки історії мистецтв та інших дисциплін, що викладаються для майбутніх архітекторів. Досліджується залежність засвоєння студентами навчального матеріалу від професійних якостей викладача.

Ключові слова: історія мистецтв, практика викладання, лекція, рівень знань, архітектурна освіта, професійна діяльність.

Нестеренко А. А. Специфіка преподавания истории искусств будущим архитекторам в высших учебных заведениях.

В данной статье рассматриваются факторы, определяющие уровень знаний, полученных будущими архитекторами при изучении

дисциплины «История искусств». Исследуется, что именно влияет на неравномерность знаний по истории искусств, определить возможность улучшения качества обучения.

Освещаются темы по истории искусств, особенно интересные студентам, и указываются причины предпочтений слушателей курса. Определяются междисциплинарные связи истории искусств и других дисциплин для будущих архитекторов. Исследуется зависимость усвоения студентами учебного материала от профессиональных качеств преподавателя.

Ключевые слова: история искусств, практика преподавания, лекция, уровень знаний, архитектурное образование, профессиональная деятельность.

Nesterenko Alice. The specifics of teaching art history to future architects in higher education.

In this article the factors that determine the level of knowledge obtained during the future architects of the discipline "History of Art". The purpose of the article is to investigate what influences the uneven knowledge of art history, to determine the possibility of improving the quality of education. Highlights themes of art history, which is especially interesting for students and the reasons for students of preference. Identify interdisciplinary links art history and other subjects taught to future architects. We study the dependence of educational material mastering of professional skills of the teacher.

The quality of learning affects interdisciplinary communication art history and other subjects taught to future architects. Understanding the importance of studying specific topics from art history to successfully learning other disciplines leads to greater responsibility.

Data observation partly explains the unevenness of knowledge of students on an example of discipline "History of Art". In the circumstances, considering the aspects of the educational process, we can draw some conclusions to further improve the quality of education: Find argument and explain to students - future architects importance of studying art history to use the acquired knowledge in professional activity; In preparation for the lecture, the teacher must take into account their experience and focus more attention to that absorbed by students at a low level; The teacher should explain and teach students to use their knowledge of art history while studying.

Key words: art history, practice teaching, lecture, knowledge, architectural education, professional activity.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. пед. наук, проф. Сташевська І. О.